

1. Mõisa nimi: L a s i l a m õ i s
2. Mõisa liik: peamõis
3. Asukoht: Rakvere raj. Rakvere k/n.
4. Valdaja, kasutaja: kolhoos "Energia"

5. Kaitse alla võetavad hooned:

a) ettepanekud:

ansambel - peahoone, teenijatemaja, viinavabrik

b) põhjendused:

Lasila mõisaansambel on formeerunud väikese ümmarguse tiigi ümber. Peahoone asetseb selle kõrgemal nõlval, viinavabrik ja teenijatemaja aga tiigi vastaskaldal, ümber tiigi kulgeb ringtee. Väheldane park paikneb peahoone taga.

Peahoone pärineb 19. sajandi lõpuosast. Ta on suur kahekordne telliskivihoone ühekordse tiivaga, laotud puhta vuugiga telliskivist. Hoone eriosi katavad viilkatused, kusjuures üks viiluts on frontoonina pööratud esifassaadile. Maja kujundus on põhiloomult järelklassitsistlik, kuid mitmed aksenteerivad detailid on valitud neogootika repertuaariumist. Nimetatagu tugevalt eenduvald ümartorne fassaadinurkades - vasakpoolne kahekordne ning kõrge koonuskatusega, parempoolne kolmekordne, kuid madalama katusega - ning teravtipuliste tornikestega ääristatud peasissekäiku. Hoone teisi külgi ilmestavad kõrged lameda kaarega aknad, millistel on silluste kohal kaarfrontoonid. Seinapindade horisontaalseteks liigendajateks on peale soklisimisi ja profileeritud räästakarniisi veel korruste vahevöö ning karniis aknalaudade joonel.

Teenijatemaja on väiksem ühekordne puithoone. [†]†_† Ta on kaetud kõrge viilkatusega, seinad vooderdatud rõhtlaudadega. Ehitis võib pärineda 19. sajandi keskelt.

Viinavabrik on suur ja liigendatud hoone, mille tuumik on kahekorruseline. Osa keskosast on ehitatud paekivist ja krohvitud, enamik liigendusi on aga maakivist. Aknad on erineva suurusega, enamik väikesed, 6-ruudulised, kuid on ka ruudukujulisi ning 4-ruudulisi. Hoone funktsiooni märgib kõrge neljatahuline telliskivikorsten. Sellisena on viinavabrik püstitatud eriaegadel - vanemad osad pärinevad 19.sajandi keskosast, viimased rekonstrueerimised on teostatud 1938.aastal.

Kirjeldatud ehitiste arhitektuur pole kuigi esmaklassiline kuid omavahel komponeerudes moodustavad nad kompaktse ning maalilise ansambli. Selle keskmena kasutatud tiik moodustab omalaadse esiväljaku. Lisatagu ka, et Lasila viinavabriku ning teenijatemaja näol on tegemist sedalaadi funktsiooni ehitustest väheste kaitse alla võetavate objektidega meie vabariigis.

Hooned on heas tehnilises seisundis. Endine härrastemaja remonditi 1976.aastal kolhoosi osakonna keskuseks, mida märgib tuulelipp hoone tornis.

c) fotod:

1. Peahoone. Vaade esifassaadile.
2. Teenijatemaja.
3. Viinavabrik.

Koostajad:

KRPI grupijuht, ajaloolane

A.Hein

VAMKI juhtiv inspektor

K.Tilk

1

2

48

3

47